РОЗДІЛ 1. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІН ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНОГО ЦИКЛУ В ШКОЛІ ТА ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ РІЗНИХ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ

УДК 37.016:51:37.091.26
DOI 10.24139/2519-2361/2026.01/5-11

О. П. Вашуленко
ORCID ID 0000-0002-4972-6246
Інститут педагогіки НАПН України

КОМПЕТЕНТНІСНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З МАТЕМАТИКИ У 7–9 КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У статті обґрунтовано компетентнісні засади оцінювання результатів навчання з математики у 7–9 класах закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти. Метою статті є теоретичне обґрунтування цих засад та характеристика концептуальних підходів до оцінювання результатів навчання з математики. Методи дослідження включають аналіз нормативних документів і науково-методичних джерел, узагальнення педагогічного досвіду, а також порівняльний і системний аналіз підходів до оцінювання.

Розкрито трансформацію ролі оцінювання в сучасному освітньому процесі – від контролюючої функції до інструменту підтримки навчального поступу учнівства, розвитку математичної компетентності та здатності застосовувати математичні знання в різних ситуаціях. Результати дослідження засвідчили, що в умовах компетентнісно орієнтованої парадигми освіти оцінювання має бути інтегрованим у навчальний процес і спрямованим не лише на фіксацію результатів, а й на розвиток пізнавальної активності, математичного мислення та навчальної автономії здобувачів освіти. Проаналізовано основні підходи до оцінювання: діяльнісний, компетентнісний, критеріальний, формувальний, результатно-орієнтований та особистісно орієнтований, поєднання яких забезпечує узгодженість оцінювання з цілями навчання, очікуваними результатами та видами навчальної діяльності.

Обґрунтовано значення оцінювання процесу математичної діяльності, ролі формувального оцінювання, чітких критеріїв і різних форм зворотного зв'язку для розвитку рефлексії та здатності до само- і взаємооцінювання. Практичне значення полягає у визначенні методичних орієнтирів для організації оцінювання у 7–9 класах. Висновки засвідчують, що компетентнісно зорієнтоване оцінювання є важливим чинником розвитку математичної компетентності та навчальної автономії учнів. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням інструментів оцінювання та моделей формувального зворотного зв'язку.

Ключові слова: *оцінювання результатів навчання, критерії оцінювання, математична компетентність, компетентнісний підхід, формувальне оцінювання, діяльнісний підхід, навчальний поступ, базова середня освіта.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку загальної середньої освіти в Україні характеризується переходом до компетентнісної моделі навчання, закріпленої у Державному стандарті базової середньої освіти [3]. У цій моделі результат освіти розглядається не лише як засвоєння певної сукупності знань, а як сформованість здатності учнів застосовувати знання, уміння, способи діяльності та досвід у різних навчальних і життєвих ситуаціях.

Особливого значення набуває переосмислення ролі оцінювання результатів навчання учнів 7–9 класів закладів загальної середньої освіти. Традиційно оцінювання у шкільній практиці виконувало переважно контролюючу функцію та орієнтувалося на перевірку рівня засвоєння знань і правильності виконання математичних дій. Натомість у компетентнісно орієнтованій освіті оцінювання розглядається як важливий педагогічний інструмент

підтримки навчального процесу, розвитку ключових і предметних компетентностей та формування навчальної автономії учнів.

У навчанні математики ця трансформація є особливо актуальною у 7–9 класах, де відбувається інтенсивний розвиток математичного мислення учнів, оскільки математична діяльність передбачає не лише виконання обчислень, а й аналіз умов задач, побудову математичних моделей, логічне міркування, аргументацію та інтерпретацію результатів. Відповідно оцінювання має враховувати як результат діяльності, так і процес математичного мислення здобувачів освіти.

Отже, актуальною науково-методичною проблемою є обґрунтування компетентнісних засад оцінювання результатів навчання з математики у 7–9 класах закладів загальної середньої освіти та визначення підходів, що забезпечують його відповідність сучасній освітній парадигмі.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Проблема оцінювання результатів навчання учнів базової середньої освіти, зокрема 7–9 класів, в умовах компетентнісного підходу активно досліджується у вітчизняній та зарубіжній педагогічній практиці.

У дослідженнях європейського освітнього простору підкреслюється, що сучасні системи оцінювання дедалі більше орієнтуються на підтримку навчального процесу та індивідуального поступу учнів [4].

У дослідженнях М. Бурди, Н. Тарасенкової, інших вітчизняних вчених, присвячених прикладній спрямованості навчання математики, підкреслюється значення організації навчальної діяльності учнів на основі розв’язування практико орієнтованих задач і моделювання реальних ситуацій [2]. Зокрема, обґрунтовано підходи до формування в учнів здатності застосовувати математичні знання та способи діяльності у навчальних і життєвих контекстах. Важливим результатом навчання математики є не лише засвоєння теоретичних відомостей, а й сформованість уміння аналізувати ситуацію, будувати математичні моделі, обирати способи розв’язування та інтерпретувати результати. Таке розуміння результатів навчання створює методичне підґрунтя для методики їх подальшого оцінювання в умовах компетентнісно орієнтованої математичної освіти.

Значну увагу у сучасних дослідженнях приділено формувальному оцінюванню як інструменту підтримки навчального поступу учнів [1, с. 7–8]. Зокрема, у працях зарубіжних дослідників доведено, що формувальне оцінювання та ефективний зворотний зв’язок є важливими чинниками підвищення результативності навчання, оскільки вони сприяють усвідомленню учнями навчальних цілей і шляхів досягнення кращих результатів [8]. Успішне впровадження формувального оцінювання у практику навчання математики потребує відповідного методичного забезпечення та підготовки вчителя.

Водночас у методиці навчання математики залишається недостатньо висвітленим питання системного поєднання різних підходів до оцінювання результатів навчання в контексті вимог Державного стандарту базової середньої освіти [3] та вікових особливостей учнів підліткового віку.

Метою статті є обґрунтування компетентнісних засад оцінювання результатів навчання з математики у 7–9 класах закладів загальної середньої освіти з урахуванням вікових особливостей підлітків та характеристика основних концептуальних підходів до його реалізації в умовах сучасної освітньої практики.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній педагогічній практиці відбувається суттєва трансформація ролі оцінювання результатів навчання, зокрема у навчанні математики. Якщо традиційно оцінювання виконувало переважно контролюючу функцію і було спрямоване на фіксацію рівня засвоєння знань, правильності виконання завдань і відтворення навчального матеріалу, то в умовах компетентнісно орієнтованої освіти його зміст і функції істотно розширюються. Оцінювання поступово набуває характеру багатофункціонального педагогічного інструменту, який інтегрується в освітній процес і спрямовується на підтримку навчального поступу учнів.

Сучасне розуміння оцінювання передбачає його використання не лише для підведення підсумків навчання, а насамперед для отримання інформації про процес і результати

навчальної діяльності учнів з метою її подальшого вдосконалення. Оцінювання стає засобом зворотного зв'язку, який допомагає вчителю коригувати освітній процес, а учням – усвідомлювати власні досягнення, труднощі та визначати шляхи їх подолання. У цьому контексті воно виконує навчальну, розвивальну та мотиваційну функції, сприяючи формуванню відповідального ставлення до навчання та розвитку навчальної автономії.

Особливої значущості така трансформація набуває у навчанні математики, де результат навчання визначається не лише рівнем засвоєння знань, а й здатністю учнів застосовувати математичні поняття, методи й моделі для розв'язування різноманітних навчальних і практичних задач. Відповідно, оцінювання має бути спрямоване на виявлення сформованості математичної компетентності, що включає не лише знання, а й уміння аналізувати умову задачі, будувати математичні моделі, обирати ефективні способи розв'язування, аргументувати міркування та інтерпретувати результати [5].

У межах компетентнісного підходу змінюється і характер процедур оцінювання: зменшується частка репродуктивних завдань, зростає роль відкритих, проблемних і прикладних задач, що дають змогу оцінити здатність учнів діяти в різних контекстах. Важливого значення набуває оцінювання процесу діяльності, а не лише кінцевого результату, що дозволяє враховувати індивідуальні особливості мислення учнів і підтримувати їхній навчальний поступ [6].

За таких умов організація оцінювання результатів навчання з математики учнів 7–9 класів закладів загальної середньої освіти потребує опори на систему взаємопов'язаних концептуальних підходів.

Діяльнісний підхід до оцінювання результатів навчання з математики у 7–9 класах передбачає орієнтацію на аналіз математичної діяльності учнів, а не лише правильності виконання завдань. Об'єктом оцінювання стають способи дій: аналіз умови задачі, побудова математичної моделі, вибір і реалізація способів розв'язування, аргументація міркувань, перевірка та інтерпретація результатів. При цьому важливим є оцінювання процесу розв'язування, а помилка розглядається як ресурс.

Такий підхід зумовлює зміщення акценту з оцінки результату на аналіз мислення учня, що створює можливості для часткового зарахування результатів діяльності, оцінювання проміжних кроків і використання завдань відкритого типу та проблемного характеру. Оцінювання інтегрується в навчальну діяльність і спрямовується на виявлення того, як учень діє в процесі розв'язування задач.

Завдання для оцінювання мають передбачати демонстрацію ходу міркувань, пояснення дій та обґрунтування способів розв'язування. Використання завдань на моделювання, аналіз та інтерпретацію даних дає змогу оцінювати логіку міркувань і рівень сформованості математичного мислення, забезпечуючи узгодженість між навчальною діяльністю та оцінюванням. Наприклад, під час розв'язування задачі на відсотки учень може отримати оцінку за правильний аналіз умови та вибір способу розв'язування, навіть якщо допустив помилку в обчисленнях.

Компетентнісний підхід до оцінювання результатів навчання з математики передбачає орієнтацію на здатність учнів застосовувати математичні знання й уміння в різних контекстах, зокрема у навчальних і наближених до життєвих ситуаціях. Результат навчання розглядається як інтеграція знань, умінь, досвіду діяльності та ставлень, що зумовлює спрямованість оцінювання на виявлення готовності учнів діяти, а не лише відтворювати засвоєний матеріал.

Важливо, що сучасне розуміння компетентнісного оцінювання спирається на традиції вітчизняної математичної освіти, де значну увагу приділяли обґрунтуванню міркувань, доведенню тверджень і логічній послідовності розв'язування задач. Такі підходи фактично передбачали оцінювання здатності учнівства застосовувати знання та здійснювати математичні дії відповідно до логіки предмета.

Отже, компетентнісний підхід до оцінювання результатів навчання з математики поєднує традиційні вимоги до логічності й обґрунтованості міркувань із орієнтацією на

практичне застосування знань і підтримку індивідуального навчального поступу учнів у різних контекстах.

Критеріальний підхід до оцінювання результатів навчання з математики передбачає здійснення оцінювання на основі чітко визначених і заздалегідь відомих критеріїв, безпосередньо пов'язаних з очікуваними результатами навчання. Такі критерії виступають орієнтирами для учнів і вчителів, забезпечують прозорість і зрозумілість оцінювання [5].

У навчанні математики критерії орієнтуються не лише на правильність результату, а й на логіку міркувань, коректність побудови математичних моделей, обґрунтованість висновків і здатність інтерпретувати отримані результати. Наприклад, під час оцінювання розв'язання задачі враховується не лише правильність відповіді, а й повнота пояснення, логічність міркувань і коректність побудови математичної моделі. Такий підхід забезпечує узгодженість оцінювання з цілями навчання та створює умови для змістовного аналізу навчальних досягнень учнів.

Важливою характеристикою критеріального оцінювання є його багатовимірність і гнучкість, що дає змогу враховувати різні способи виконання завдань, часткові досягнення та індивідуальний навчальний поступ. Це особливо актуально в умовах різнорівневої підготовки учнів, коли оцінювання має відображати не лише результат, а й динаміку розвитку.

Критерії оцінювання реалізуються через рівневу структуру, що відображає поступове ускладнення навчальної діяльності, зростання самостійності та розвиток пізнавальних процесів учнів. Вони також слугують основою для розроблення інструментів оцінювання – завдань і проблемних ситуацій, які дають змогу виявити рівень сформованості математичних умінь і способів мислення.

Отже, критеріальний підхід забезпечує об'єктивність, прозорість і діагностичність оцінювання результатів навчання математики учнів 7–9 класів, а також створює умови для розвитку самооцінювання, рефлексії та підтримки навчального поступу здобувачів освіти.

Формувальний підхід до оцінювання результатів навчання з математики передбачає безперервний процес педагогічного супроводу. Оцінювання здійснюється безпосередньо в процесі навчання і спрямовується на отримання інформації про розуміння математичного змісту, характер труднощів і динаміку засвоєння знань з метою подальшої корекції навчальної діяльності [1, с. 5].

У навчанні математики формувальне оцінювання реалізується через аналіз ходу міркувань, обговорення різних способів розв'язування задач, виявлення та осмислення помилок [1, с. 12–14]. Воно сприяє усвідомленню учнями власних досягнень і труднощів, підсилює навчальну мотивацію та орієнтує їх на покращення результатів. Зокрема, під час обговорення розв'язання задач учитель може запропонувати учням пояснити власні міркування або знайти помилки в різних варіантах розв'язання, що сприяє глибшому розумінню математичного змісту.

Важливою ознакою формувального оцінювання є його орієнтація не лише на результат, а й на якісні характеристики навчальної діяльності, зокрема пізнавальну активність, самостійність, здатність до аргументації та рефлексії. Це дає змогу оцінювати рівень сформованості математичних компетентностей і підтримувати індивідуальний розвиток учнів.

Суттєвим компонентом є залучення учнівства до оцінювальної діяльності через самооцінювання та взаємооцінювання, що сприяє формуванню навчальної рефлексії та поступовому переходу до саморегуляції навчання [1, с. 18–19].

Результатно-орієнтований підхід до оцінювання результатів навчання з математики передбачає його реалізацію на основі чітко визначених очікуваних результатів, які є спостережуваними й придатними для вимірювання. Способи оцінювання добираються відповідно до характеру цих результатів, що дає змогу уникати формального контролю та забезпечує змістовний аналіз навчальних досягнень.

У навчанні математики це зумовлює узгодження оцінювання з різними групами результатів – знаннями, способами діяльності та досвідом застосування математики. Відповідно, оцінювання має враховувати не лише рівень засвоєння змісту, а й здатність учнів застосовувати математичні інструменти в різних контекстах [6].

Види навчальної діяльності, визначені навчальними програмами, слугують основою для розроблення інструментів оцінювання, які мають відтворювати передбачені програмою розумові дії – аналіз, моделювання, вибір способів розв'язування, аргументацію та інтерпретацію результатів. Це забезпечує відповідність між результатами навчання, навчальною діяльністю та інструментами оцінювання.

Отже, результатно-орієнтований підхід забезпечує узгодженість цілей навчання, змісту та оцінювання, підсилює його діагностичну й розвивальну функції та сприяє формуванню цілісного досвіду математичної діяльності здобувачів освіти.

Урахування вікових психологічних особливостей учнів 7–9 класів є важливим чинником, що визначає підходи до організації та здійснення оцінювання результатів навчання з математики. Підлітковий вік характеризується інтенсивним розвитком абстрактного мислення, здатності до аналізу, узагальнення та рефлексії, водночас – підвищеною емоційною чутливістю до оцінних суджень і зовнішньої оцінки. У зв'язку з цим оцінювання має виконувати не лише вимірювальну, а й підтримувальну функцію, спрямовану на розвиток пізнавальної активності та формування навчальної мотивації.

У цьому віці зростає потреба учнів в усвідомленні змісту навчальної діяльності та її результатів. Тому оцінювання має бути прозорим, зрозумілим і передбачуваним, спиратися на чітко визначені критерії та орієнтуватися на пояснення причин успіхів і труднощів. Така організація оцінювання сприяє розвитку навчальної рефлексії, формуванню відповідального ставлення до навчання та поступовому переходу від зовнішньої до внутрішньої мотивації.

Становлення самооцінки та потреба в самоствердженні, характерні для підліткового віку, зумовлюють доцільність залучення учнів до оцінювальної діяльності. Використання елементів самооцінювання та взаємооцінювання, обговорення критеріїв і результатів виконання завдань сприяють усвідомленню індивідуального навчального поступу та знижують рівень тривожності, пов'язаної з оцінюванням.

Водночас нерівномірність розвитку пізнавальних процесів і різні темпи навчання учнів потребують диференційованого підходу до оцінювання. Це реалізується через добір завдань різного рівня складності, можливість представлення результатів у різних формах, а також оцінювання не лише кінцевого результату, а й зусиль, прогресу та способів діяльності.

Особливого значення набуває також соціальний аспект навчання, пов'язаний із взаємодією учнів між собою. Використання групових форм роботи, спільного розв'язування задач, обговорення різних способів міркувань дає змогу оцінювати не лише індивідуальні результати, а й уміння співпрацювати, аргументувати власну позицію та враховувати інші точки зору.

Отже, врахування вікових психологічних особливостей учнів 7–9 класів у процесі оцінювання результатів навчання з математики сприяє створенню безпечного й підтримувального освітнього середовища, підсилює розвивальну та мотиваційну функції оцінювання та забезпечує його відповідність цілям компетентнісного навчання.

Висновки і перспективи подальших наукових розвідок. Оцінювання результатів навчання з математики у 7–9 класах в умовах компетентнісної освіти набуває нового змісту та функцій. Воно розглядається як багатовимірний педагогічний інструмент, спрямований не лише на фіксацію досягнень учнів, а й на підтримку їхнього навчального поступу.

Компетентнісно орієнтоване оцінювання ґрунтується на поєднанні діяльнісного, компетентнісного, критеріального, формувального, результатно-орієнтованого та особистісно орієнтованого підходів. Така інтеграція забезпечує узгодженість оцінювання з цілями навчання, очікуваними результатами та видами навчальної діяльності.

Урахування вікових психологічних особливостей учнів підліткового віку сприяє підсиленню мотиваційної та розвивальної функцій оцінювання й створенню безпечного освітнього середовища.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням ефективних інструментів компетентнісно орієнтованого оцінювання результатів навчання з математики, зокрема завдань відкритого типу, критеріїв оцінювання математичної діяльності та моделей зворотного зв'язку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

1. Букалов, Л., Васильєва, Д. (2025). Формувальне оцінювання у навчанні математики: методичний посібник. Київ: Видавничий дім «Освіта». Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744648/ (Bukalov, L., Vasylieva, D. Formative assessment in mathematics teaching: methodological manual. Kyiv: Osvita Publishing House. Retrieved from: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744648/).
2. Бурда, М. І., Васильєва, Д. В., Волошена, В. В., Вашуленко, О. П., Тарасенкова, Н. А. (2024). Прикладна спрямованість навчання математики в гімназії: Методичний посібник. Київ: Видавничий дім «Освіта». Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741289/ (Burda, M. I., Vasylieva, D. V., Voloshena, V. V., Vashulenko, O. P., Tarasenkova, N. A. Applied orientation of mathematics teaching in a gymnasium: methodical manual. Kyiv: Osvita Publishing House. Retrieved from: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741289/).
3. Кабінет Міністрів України. (2020, 30 вересня). Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16 (Cabinet of Ministers of Ukraine. On some issues of state standards of complete general secondary education. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16).
4. Локшина, О. (2009). Інновації в оцінюванні навчальних досягнень учнів у шкільній освіті країн Європейського Союзу. Порівняльно-педагогічні студії (Porivnialno-pedahohichni studii), (2). Режим доступу: https://doi.org/10.31499/2306-5532.2.2009.18073 (Lokshyna, O. Innovations in assessment of students' learning achievements in school education of the European Union countries. Comparative and Pedagogical Studies, (2). Retrieved from: https://doi.org/10.31499/2306-5532.2.2009.18073).
5. Міністерство освіти і науки України. (2024, 2 серпня). Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1093729-24#Text (Ministry of Education and Science of Ukraine. On approval of recommendations for assessment of learning outcomes. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1093729-24#Text).
6. Міністерство освіти і науки України. (2025). Математична освітня галузь: як оцінювати в НУШ. Режим доступу: https://osvita.ua/doc/files/news/956/95604/Matematichna_osvitnya_galuz.pdf (Ministry of Education and Science of Ukraine. Mathematics educational field: how to assess in the New Ukrainian School. Retrieved from: https://osvita.ua/doc/files/news/956/95604/Matematichna_osvitnya_galuz.pdf).
7. Black, P., Wiliam, D. (2009). Developing the theory of formative assessment. Educational Assessment, Evaluation and Accountability, 21(1), 5–31. Retrieved from: https://doi.org/10.1007/s11092-008-9068-5.
8. Hattie, J., Timperley, H. (2007). The power of feedback. Review of Educational Research, 77(1), 81–112. Retrieved from: https://doi.org/10.3102/003465430298487.

O. P. Vashulenko. Competency-Based Foundations of Assessing Learning Outcomes in Mathematics in Grades 7–9 of General Secondary Education Institutions

The article substantiates the competency-based foundations of assessing learning outcomes in mathematics in grades 7–9 of general secondary education institutions in the context of implementing the State Standard of Basic Secondary Education. The aim of the article is to provide a theoretical justification of these foundations and to characterize the main conceptual approaches to the assessment of mathematics learning outcomes. The research methods include the analysis of regulatory documents and scientific-methodological sources, generalization of pedagogical experience, as well as comparative and systemic analysis of assessment approaches.

The transformation of the role of assessment in the modern educational process is revealed: from a controlling function to a tool for supporting students' learning progress, developing mathematical competence, and applying mathematical knowledge in various situations. The results of the study show that within competency-based education assessment should be integrated into the learning process and aimed not only at recording results but also at developing cognitive

activity, mathematical thinking, and students' learning autonomy. The main approaches to assessment are analyzed: activity-based, competency-based, criterion-based, formative, results-oriented, and learner-centered. Their combination ensures alignment of assessment with learning goals, expected outcomes, and types of learning activities.

The importance of assessing the process of mathematical activity, the role of formative assessment, clear criteria, and various forms of feedback for developing reflection and self- and peer-assessment skills is substantiated. The practical significance lies in defining methodological guidelines for organizing assessment in grades 7–9. The conclusions confirm that competency-based assessment is an important factor in developing mathematical competence and learning autonomy. Prospects for further research are related to the development of assessment tools and models of formative feedback.

Key words: *assessment of learning outcomes, assessment criteria, mathematical competence, competency-based approach, formative assessment, activity-based approach, criterion-based assessment, learning progress, basic secondary education.*

Подано до друку 18.02.2026
Прийнято до друку 07.03.2026

УДК 373.3.017:502-047.22]:373.3.091.398
DOI 10.24139/2519-2361/2026.01/11-19

А. П. Колишкіна
ORCID ID 0000-0001-9598-1830
О. В. Колишкін
ORCID ID 0000-0002-1129-3254
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГУРТКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті досліджено теоретичні та практичні засади формування екологічної компетентності учнів початкової школи засобами гуртkової діяльності. Актуальність теми зумовлена переорієнтацією сучасної початкової освіти на компетентнісний підхід, потребою виховання відповідального ставлення до довкілля та пошуком ефективних форм екологічного виховання.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні педагогічного потенціалу гуртkової діяльності у формуванні екологічної компетентності молодших школярів та визначенні її змістових, організаційних і методичних можливостей. У роботі використано теоретичні та емпіричні методи дослідження. Уточнено сутність поняття «екологічна компетентність молодших школярів», яку розглянуто як здатність учнів застосовувати екологічні знання для пояснення явищ довкілля, прийняття обґрунтованих рішень і розв'язання екологічних проблем у повсякденному житті. Визначено, що її структура охоплює когнітивний, емоційно-ціннісний і діяльнісно-практичний компоненти. Констатувальний експеримент засвідчив переважно середній рівень сформованості екологічної компетентності, що підтвердило потребу в пошуку дієвих педагогічних засобів її розвитку. Обґрунтовано, що гуртkова діяльність є ефективною формою інтеграції знань, цінностей і практичного досвіду, а також простором партнерської взаємодії вчителя, учнів і батьків. Розкрито зміст і методику реалізації програми гуртка «ЕкоСвіт», яка передбачала екскурсії, спостереження, дослідницькі та практичні роботи, інтерактивний кейс-аналіз, рольові й імітаційні ігри, проєктну діяльність, STEM-досліди та спільні з батьками екологічні проєкти.

Проміжні результати формувального етапу експерименту засвідчили позитивну динаміку у сформованості всіх компонентів екологічної компетентності, зокрема зростання частки учнів із високим і середнім рівнями та істотне зменшення кількості школярів із низьким